

En afsluttende replik

AF

BERNARD ERIC JENSEN

Jeg afrundede mit svar vedrørende Anders Holm Thomsens historiedidaktiske opgør med at fremlægge en hypotese. Den forsøgte at forklare, hvorfor han ikke går i debat om det, der for alvor adskiller os – nemlig placeringen af et dansk folkefællesskab i grundskolens historieundervisning. Her skrev jeg: »Han og hans ligesindede tør ikke binde an med en faglig debat om identitetsteori og dansk identitetshistorie.« Jeg må i lyset af hans replik konstatere, at han stadigvæk ikke tør involvere sig i en sådan debat.

Jeg kan ligeledes fastslå, at han ikke har været i stand til at fremlægge et eneste argument, der kan imødegå min påvisning af, at hele hans historiedidaktiske opgør er baseret på grove brud på god citatskik og debatredelighed. Hertil kommer, at han heller ikke har set sig i stand til at tilbagevise min påpegning af, at hans fremstilling af – hvad han selv benævner – »historiebevidsthedsdidaktikkens karakteristika« er aldeles forvansket og misvisende.

Men hvor Holm Thomsen ikke er videre effen, hvad angår kilde-læsning og kildebrug, er han særdeles effen, hvad angår at opdigte historier om forholdene i den danske universitetsverden. Han skriver her:

(...) hvordan kan det (...) være, at repræsentanter fra skoleverdenens teoretiske fyrtårn, Danmarks Pædagogiske Universitets-skole, tilsyneladende forsømte at være til stede ved forsvaret af min ph.d.-afhandling? Jeg savnede dem virkelig, spejdede og spurgte ud i salen efter dem! Men ingen reagerede på min opfordring og stillede alle disse kritiske spørgsmål.

Holm Thomsen glemmer imidlertid at fortælle tidsskriftets læsere, at han hverken sendte mig et eksemplar af sin afhandling eller informere-

rede mig om, hvornår den skulle forsvares. Jeg blev først efterfølgende opmærksom på dens eksistens, da jeg læste om den i et interview med ham under overskriften »Slagsmålet om historien« i dagbladet Politiken lørdag d. 23. juni 2007. Herefter fik jeg anskaffet mig et eksemplar af afhandlingen. Hans opdigtede historie kan illustrere, hvad han kalder »et debattekknisk røgslørs-trick«.

Der er to punkter, hvor jeg gerne vil præcisere, hvad Holm Thomsen og jeg historiedidaktisk er uenige om. Han skriver i sin replik: »Danmark er trods alt stadig et af de mest nationalt homogene lande i Europa«. At det tidligere var tilfældet, sætter jeg ikke spørgsmålstegn ved. Det afgørende for mig er imidlertid, at når der skal udmøntes mål og rammer for en historieundervisning, må det forhold medtænkes, at Danmark i dag er et meget mere flerkulturelt samfund, end det var for 30, 50 eller 100 år siden. Men det ønsker Holm Thomsen ikke at gøre.

Det var baggrunden for, at vi i det nugældende fagformål valgte at bruge følgende formulering: Eleverne skal »videreudvikle deres forståelse af og holdning til egen kultur, andre kulturer og menneskers samspil med naturen«. Ved at tale om 'egen kultur' kommer det til at fremstå som en inkluderende sprogbrug – en, der kan rumme såvel de etnisk danske som de tosprogede elever. Der har aldrig været den mindste tvivl om, at dansk historie skal stå centralt i skolens historieundervisning, men for at tage højde for den faktiske virkelighed i dagens Danmark blev det fremhævet, at eleverne »skal tillige lære at anskue dansk historie fra andre kulturers synsvinkel«. Det kan hermed være med til at fremme den overordnede målsætning, nemlig at skolens historiefag skal bidrage til elevernes demokratiske dannelse og forbedre deres forudsætninger for og færdigheder i at fungere inden for rammerne af en flerkulturel demokratisk statsdannelse.

Holm Thomsen gør i sin replik et nummer ud af, at han »også har haft et fagligt fokus på det store indoktrineringspotentialer, som historiebevidsthedsbegrebet rummer«. Det kan måske foranledige uindviede læsere til at antage, at det skulle være en problemstilling, jeg ikke didaktisk beskæftiger mig med. Der er følgelig grund til at nævne, at jeg ofte har taget den problemstilling op til behandling – eksempelvis i min behandling af *Europa som politisk dannelse* (1992/1994), hvor jeg pegede på følgende:

Og jo mere identitetsnær historieundervisningen bliver, desto mere påtrængende bliver spørgsmålet om misbrug, manipulation og indoktrinering. Det rejser eksempelvis det etiske og demokratiske problem: er der urørlighedszoner, som vi skal respektere

re hos eleverne og os selv? Hvor går grænsen mellem dannelse og overgreb? Hvordan undgår vi manipulation og sikrer reel selvbestemmelse – også for dem, der tænker meget anderledes end 'vi' gør. Her findes ingen enkle eller lette løsninger.¹

Og jeg har arbejdet videre med disse problemstillinger.² Holm Thomsen og jeg er ikke uenige om, at sådanne spørgsmål må behandles didaktisk i forbindelse med en rammesætning af en historieundervisning. Men måden, hvorpå vi håndterer den opgave, er vidt forskellig. Her vælger han at satse på, at »en bindende historiekanon, afspejlet i en kort og koncis læseplan, reelt [er] et slags værn imod smagsdommeri«.

Set fra mit didaktiske ståsted er hele forestillingen om en historiekanon det nærmeste, som man kan komme på indoktrinering af et pligtensum inden for et demokrati. Jeg arbejder i stedet for, at eleverne får reel medindflydelse på måden, hvorpå de opstillede rammer for skolens historieundervisning udfyldes. Det vil ikke kun kunne bidrage til elevernes demokratiske dannelse, det udgør også en forudsætning for en meningsfuld og dyberegående kvalificering af børn og unges historiebevidsthed.³

¹ B.E. Jensen, *Historiedidaktiske sonderinger*, Danmarks Lærerhøjskole 1994, s. 149.

² B.E. Jensen, »Om at føre identitetspolitik i et demokrati – en problemudredning«, i O. Korsgaard (red.), *Medborgerskab, identitet og demokratisk dannelse*, Danmarks Pædagogiske Universitet 2004.

³ Jf. behandlingen af spørgsmålet: Hvem tilhører faget? i *Fremtidens danskfag*, Undervisningsministeriet 2003, s. 38.